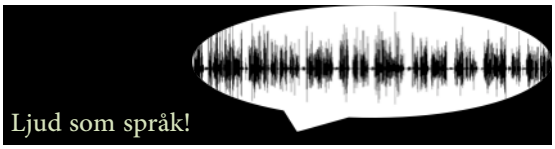

Prototyputveckling av ett ljudkonstbaserat läromedel för individuell reflektion/kritiskt tänkande på gymnasienivå

STENHAMMARPROJEKT/FÖRSTUDIE LJUD SOM SPRÅK 2015/16
Projektansvarig Ylva Bentancor

Ljud som språk är en förstudie som finansierats av Kulturbryggan, Helge Ax:son Johnson, Längmanska fonden och Stenhammar.
Projektet handlar om att prova ett ljudkonstverk som bygger på konkreta ljud för att förstå hur detta kommunicerar med eleverna på gymnasiet, vilka tankar det väcker och hur man kan använda ljudkonst som en del av utbildning som nödvändigtvis inte är inom ämnet musik. Projektet har involverat eleverna och deras lärare i en kommunikation omkring materialets potential, funktion och vilken handledning en lärare kan behöva för att använda sig av detta i sin undervisning.

Förstudien har riktat sig i första hand till elever på samhällsprogrammet, och i sista skedet arbetade jag med en musikproduktionsklass.

Att det är viktigt med konst i skolan har varit tydligt länge. Däremot hur man ska få in det i planeringen på ett naturligt sätt, att eleverna får möta olika typer av konstuttryck, är svårare, och många lärare har svårt att få till den uppgiften. Det här har också varit en studie för att se hur man kan hjälpa lärarna att få in dom olika aspekterna i användandet av ett sådant här material så att det inte bara stimulerar till kritiskt tänkande och reflektion hos eleverna utan även underlättar för planering och upplägg av undervisning där ett sådant här material kan tänkas ingår.

Under den här förstudien har jag mött elever från Tumba Gymnasium, Globala Gymnasiet och Nacka Gymnasium, alla tre i Stockholmsområdet.
Vid varje tillfälle har upplägget sett lite olika ut, beroende på de erfarenheter som gjorts tidigare.

I Tumba träffade jag två klasser i första årskursen på samhällsvetenskapliga programmet. Tillsammans med deras lärare i Samhällskunskap utarbetade vi några frågor som skulle komma tillsammans med lyssningen av verket Tittytainment. Verkets tema är den typ av underhållning som vi omges av idag, hur den intar våra liv genom mobiler, datorer och annan teknologi, vilka värderingar den förmedlar kring livsstil, karriär och hur vi förväntas tänka och tycka. Vi bestämde att i den ena klassen prova en muntlig diskussion och i den andra skulle eleverna själva svara på frågorna skriftligt. Detta för att se vad som sker i en mer privat situation i förhållande till en kollektiv. Förutom frågor om vad dom hörde i verket, hur dom tolkade det och i försöket att utveckla dessa tankar fanns det frågor kring vad som kunde göra verket tydligare, vad som fungerade och tankar kring ämnen som man kan arbeta med genom sådana här produktioner. Hela händelseförloppet transkriberades sedan och inför nästa skolträff bearbetades ljudmaterialet enligt den respons som eleverna i Tumba hade gett.

På bilden entrén till Tumba Gymnasium

I den andra fasen av projektet bestämdes att upplägget skulle vara mer frivilligt, för att se hur detta påverkade möjligheterna att dyka lite längre ner i frågeställningarna. Det var fyra elever från Globala Gymnasiet som anmälde sig frivilligt efter en annons på skolans intranät. Jag träffade dessa fyra på EMS där vi lyssnade igenom verket i studion och sedan diskuterade verkets innehåll, tankar kring ämnet, tankar kring otydligheter och deras personliga frågeställningar.
Efter den här träffen som var utan lärarmedverkan, korrigerade jag och byggde om i verket ytterligare för att inför projektets sista elevfas presentera ännu en version.

Nästa klass var en musikproduktionsklass på Nacka Gymnasium, åtta elever på tredje och sista året. Även den här gången valde vi att träffas på EMS och kom överens om att använda halva tiden till en kortare introduktion om elektronmusiken/ljudkonstens historia. Vi gick kortfattat genom tiden från dom första elektroniska instrumentens födelse, via Pierre Shaeffer och ett antal svenska namn på ljudkonst/text-ljud-himmelen till modernare musik. Eleverna fick dessutom besöka alla studios på EMS.
Efter det gick vi in i studion, och med hörlurar lyssnade vi genom verket som nu var uppdelat i tre delar. Vi lyssnade på varje del och hade en diskussion utifrån det dom hörde, vad det fick dom att tänka och känna och i slutänden vart man såg svagheter och styrkor i materialet.
Efter att eleverna gått hem satt jag med läraren, David Lennartsson, också tonsättare, och två lärarstuderande och gick igenom hur det hade gått, hur man kan gå vidare, vad som är viktigt att tänka på och hur man kan få in detta som ett användbart material i gymnasieskolan.

Inom den här förstudien har jag också varit i kontakt med flera framtida samarbetspartners för att utveckla den här metoden och materialet i ett större projekt. En mängd dörrar har öppnats och förhoppningsvis kan man använda utgångstanken för att göra olika typer av studier av projektidén, där även eleverna involveras i större grad för att själva producera ljudberättelser på det här viset.

Det som var absolut mest intressant med den här fasen av Ljud som språk, var det som kom fram när ungdomarna uttryckte sina egna erfarenheter av Tittytainment, hur dom såg på sina egna liv med det som man mer eller mindre beskriver som en ny kroppsdel, mobilen eller datorn. Det fanns mycket fina insikter där, men också tydligt ett förhållande till allt detta som något självklart, för dom är tillräckligt unga för att inte riktigt veta hur det var innan internet och den här typen av smartphones och det ohejdbara flödet av information, underhållning och värderingar svämmade över oss utan att vi ens märkt det. Jag blev trots det överraskad över dom självreflektioner som väcktes, även om jag önskar att vi redan nu haft alla verktygen för att gå djupare ner i den typen av tankar redan i den här förstudien.

I framtiden hoppas jag på att kunna få till ett bra mycket större projekt där det här utforskas och utvecklas för att i slutändan generera ett material som kan användas självständigt i Gymnasieskolan.

Stockholm 2015-03-17

Ylva Bentancor

Tentakel Musik, Text & Föreläsning

Maria Skolgata 46, 118 53 Stockholm Tel. +46 730 31 34 00/ +34 604 20 17 28
www.ylvabentancor.com